

* * *

V Nantes, v tomto krásnom historickom meste v západnom Francúzsku, som cudzincom. V útulnej kaviarni Chat Bleu som však už štamgastom. Je totiž priamo v prízemí domu, v ktorom bývam, a tak sa tu zastavím takmer denne.

Keby som bol spisovateľ a napísal by som poviedku o tom, ako som sa sem dostal, každý kritik by mi povedal, že je to možno zaujímavé, možno vtipné, ale priveľmi vykonštruované.

Raz darmo, len uveriteľné príbehy musí niekto vymyslieť, tie neuveriteľné sa musia naozaj stať.

Pred niekoľkými rokmi som ako profesor svetovej literatúry hosťoval a prednášal na strednej škole v USA, kde tieto školy hrdo nazývajú vysoké.

Až na absolútny nezáujem mojich študentov o európsku literatúru sa za celý čas nič zvláštne neudialo. Vlastne ani to nebolo zvláštne. Nezáujem tamojších študentov takmer o čokoľvek je úplnou samozrejmosťou.

Keď som sa jedného upršaného dňa vracal domov z prednášky, mal som zvláštny pocit, že nie som sám, kto má do toho domu namierené. Spôsob, akým mi na chodbe domáci neodzdrazil, som poznal z amerických filmov, a zároveň ma ubezpečil v pocite, že niečo nie je v poriadku.

Nemýlil som sa.

V mojom byte čakali dvaja muži v čiernych oblekoch, verní svojim filmovým hrdinom nielen oblečením, ale aj správaním.

Ich výška, šírka pliec, ostré črty tváre s výrazne hranatou bradou boli presvedčivejšími argumentmi ako ich preukazy CIA.

V budove, kam ma dovezli s kuklou na hlave, som s nimi potom strávil niekoľko dní. Ich neotrasiteľnú istotu, že som agent v službách francúzskej tajnej polície, som nielenže nevyvrátil ani dokázaním, že nie som Francúzskym občanom, ale po absolvovaní všemožných výsluchov až po detektor lži som si získal ich hlboké uznanie o dokonalosti môjho výcviku. Nepomohlo ani vysvetľovanie, že najlepšie sa dá detektor lži oklamať tak, že hovoríte pravdu.

Dúfal som, že sa celý omyl vysvetlí, keď sa tomu predstavitelia francúzskej rozvedky zasmejú. Čakalo ma však oveľa väčšie prekvapenie. Francúzi sa úctivo ospravedlnili, a ochotne ma vymenili za akéhosi nimi odhaleného môjho „amerického kolegu“.

V Paríži som sa dozvedel ďalšie informácie, ktoré by ma celkom pobavili, keby sa tak bytostne netýkali práve mňa. Francúzska tajná polícia,

prirodzene, vedela, že ide o omyl, ale im ten omyl veľmi vyhovoval, lebo vďaka nemu Američania neodhalili ich pravého agenta.

A tak, aby amíci mali naďalej pocit, že našli toho pravého, musel som zostať „v službách“ francúzskej rozviedky a vzbudzovať primeraný dojem.

Francúzsko som ešte opustiť nemohol, tak ma zašili do Nantes a stal som sa najtajnejším tajným agentom, lebo musím tajiť ešte aj to, že nie som tajný agent.

Pracujem v tunajšom tajnom policajnom archíve a moja podkrovná kancelária je tiež taká tajná, že o nej nevie ani upratovačka.

Jediná, kto o mojej existencii vie, je slečna Blanche, niečo ako moja asistentka. Určite tiež tajná. Možno preto ma nemá rada. V nepravidelných intervaloch mi nosí zložky s prípadmi, ktoré francúzski vyšetrovatelia zaradia medzi nevyriešené alebo uzavreté bez páchatel'a a mojou úlohou je podpísať ich prevzatie a zaevidovať ich ad acta podľa druhu.

* * *

„Madame Blanche, s'il vous plaît!“ zavola som na druhý deň na svoju asistentku, hneď ako som sa dal po včerajšku aspoň trochu dokopy, čiže hneď poobede. Bol som už zvyknutý, že vojde až po treťom zavolaní, tak som chvíľu počkal a nadýchol som sa na ďalšie zavolanie. V tom momente však rázne otvorila dvere a ja som na ňu prekvapene hľadel s hlbokým nádychom.

Musel som vyzerat' ako úplný cvok, ale ona si napokon o mne ani nič iné nemyslela, takže ju môj prihlúply výraz vôbec neprekvapil.

Hneď sa do mňa pustila: „Monsieur Tiroirs, poviem vám to ešte raz, oslovujte ma, prosím, mademoiselle alebo miss! Som ešte nielen slobodná, ale hádam nevyzerám až tak staro! Ďakujem!“ jemným kývnutím hlavy pozdravila, otočila sa a odišla.

„Hovoríte mi to síce prvýkrát, ale kto by to rátal,“ povedal som potichu, aby som využil nádych, ktorý som v sebe stále zdržiaval.

„Mademoiselle Blanche, s'il vous plaît!“ zavola som opatrne.

Vošla s výrazom, akoby sme sa dnes videli prvýkrát.

„Môžem vám nejako pomôcť?“ opýtala sa bez akéhokoľvek náznaku, že by ju to naozaj zaujímalo.

„Áno, chcel by som sa dozvedieť niečo o človeku prezývanom Quasimodo, vlastným menom Luis Hohosh.“

Prikývla a ukázala na kartotéku...

„Ja viem,“ zarazil som ju jemným gestom. „Pod písmenom H, či ako to vlastne vyslovujete, keď je osamotené. Ť alebo Ž?“

„Aš,“ povedala pokojne.

„Pravdaže. Ako inak?“ povedal som zaskočený. „Francúzsko je skvelé. Vládnym rozhodnutím zruší oslovenie mademoiselle, lebo staršie dámy uráža oslovenie, vďaka ktorému je hneď jasné, že nie sú vydaté, inými slovami, že ich nikto nechce, ale mladým ženám zas prekáža oslovenie madame, lebo ich robí staršími a budí dojem, že sú už vydaté, takže o ne nádejní uchádzači prestanú mať záujem! Písmeno h sa nevyslovuje, ale ak už je to nutné, tak je to aš...“

„Môžem vám ešte nejako pomôcť?“ opýtala sa slečna Blanche nezaujato.

„Prepáčte. Áno. Viete niečo o takzvanom Quasimodovi či jeho duchovi?“

„Nie,“ povedala pokojne. „Ak vám budem môcť ešte s niečím pomôcť, stačí zavolať,“ usmiala sa na mňa krátkym služobným úsmevom s privretými perami a zavrela za sebou dvere.

Zvykol som si už dokončievať svoje rozhovory so zatvorenými dverami, a nie inak to bolo aj v tej chvíli. „Možno by bolo dobré zísť do kostola a porozprávať sa s tým farárom,“ povedal som im.

Dvere so mnou mlčky súhlasili. Ba čo viac, nepozerali sa na mňa zle skrývaným opovržlivým pohľadom a ani ma neupozorňovali, že Notre-Père nie je kostol, ale katedrála a páter Damián sa neoznačuje slovami „ten farár“. Mademoiselle Blanche sa mala od tých dverí čo učiť.

V katedrále bol chlad, ktorý na človeka prichádzajúceho z tepla ulíc, rozpálených letným slnkom, pôsobil veľmi príjemne.

V zmesi zápachov, ktoré sú vo všetkých takýchto chrámoch takmer rovnaké, teda stáročia nevetraná tajomná vôňa kameňov, z ktorých je postavený; jemný hnilobný pach mokvajúcej omietky a nástenných malieb; závan dreva lavíc a kľakadiel; pomaly sa strácajúca, no napriek tomu trvalá vôňa dohorených sviečok a vädnúcich kvetov...

Prítomie interiéru pretínali šikmé ostré pestrofarebné lúče svetla, prechádzajúce farebnou vitrážou vysokých gotických okien na ľavej strane. Náprotivná stena okná nemala. Či presnejšie, mala ich len namaľované. Svetlo sa však od týchto fresiek odrážalo na rady drevených lavíc, čím vytváralo vizuálny pocit symetrie.

Nikdy by som toto literárne kliše opisu takmer všetkých kostolov, katedrál a iných svätostánkov nenapísal, ale nemám inú možnosť. Presne tak to v Notre-Père vyzeralo, keď som tam vošiel. Dokonca aj moje kroky po kamennej dlažbe sa v množstve malých ozvien odrážali od stien a majestátnych stĺpov katedrály.

Vôbec som nepochyboval o tom, že keď budem prechádzať okolo veľkej kamennej misy so svätenou vodou, pocítim jemný náznak výčitiek svedomia nad svojim časom získaným ateizmom. Tak sa aj stalo. Upokojovalo ma aspoň to, že sa tak nedialo pod prísny pohľad okolitých sôch a malieb všetkých svätých, lebo v tomto chráme boli všetci zahľadení kamsi do zeme alebo na nebesia, takže si ma vôbec nevšimli.

Niečo však predsa len nebolo, ako by malo. Keď vo všetkých filmoch hlavný hrdina vojde do kostola, farár práve upratuje niečo na oltári alebo zapaľuje sviečky na vysokých stojanoch, či aspoň upravuje modlitebné knižky na laviciach. Tu nič také nerobil. Páter Damián tam vôbec nebol.

Tento fakt mohol mať len tri vysvetlenia: buď som ja nebol hlavný hrdina filmu, alebo toto nebol film, alebo bol páter niekde inde.

Tretia možnosť sa mi zdala najpravdepodobnejšia.

Sadol som si do jednej z lavíc v presvedčení, že sa páter Damián objaví, aby urobil zadosť všeobecným predstavám o dennej činnosti farárov. Dlhو sa však nedialo vôbec nič.

Poznáte ten pocit, že sa na vás niekto pozerá, hoci vy nikoho nevidíte? Nuž - ani to sa tam nedialo.

Začal som chápať, prečo sa ľudia v kostoloch modlia. Nič iné sa tam robiť nedá.

Obzrel som sa za seba na chórus v nádeji, že sa nečakane ozve hra na organ a za jeho klaviatúrou bude sedieť tajomná postava v čiernej sutane. Po chvíli som bol ochotný pripustiť aj hneďú sutanu, ale ani to nepomohlo.

Znudene som sa otočil späť, a v tej chvíli sa moja túžba po pocite, že na mňa niekto hľadí, dokonale naplnila.

Predo mnou stál vyziably muž v stredných rokoch s výrazným ostrým nosom a vodnatými malými očami, ktorými na mňa udivene hľadel. Vôbec som ho nepočul prísť. Žiadne kroky s ozvenou, žiadne zavýzkanie nevelkých, no masívnych dvier sakristie...

Moje prekvapenie z jeho nečakaného zjavenia sa bolo také veľké, že mi chvíľu trvalo, kým som si uvedomil, že má oblečenú čiernu kamžu, spod ktorej mu trčali špičky špinavých topánok, a na nej nie úplne bielu košeľu so širokými rukávami, teda odev miništranta. Vzhľadom na vek tejto karikatúry seba samého a na jeho výraz, ktorý na prvý pohľad prezrádzal, že nie je práve členom klubu abstinentov, som pochopil, že v jeho prípade ide o kumulovanú funkciu miništranta a zvonára.

